

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A mi karácsonyunk.

Irta: *Prohászka Ottokár.*

Bethlehemben az első s egyetlen karácsony-nak hamar vége lett; mert nemcsak nagy eltűnt éjféli után az égi fényesség s elhalt az angyali ének, hanem a bethlehemiek ahogy be nem fogadták az üdvözítő gyermeket, úgy hamar el is felejtették a pásztorok hirmondását s nemcsak a vidékre, hanem a lelkekre is ráborult az esős télnek s a köznap gondolatlanságnak szürke fátyola. S bár azóta a bethlehemi szent éj felejtethetlen lett s ott él a nemzedék lelkében, mint a hitnek legszebb s legédesebb víziója, de azért folyton hangzik a régi szeretet evangéliumában a régi szemrehányás, hogy övéi be nem fogadták, mintha csak minket is fenyegetne a veszély, hogy karácsonyfa, gyertyaláng s glória dacára résztveszünk azok szivtelenségében, kik az Üdvözítőt be nem fogadják. Meg lehet ugyanis gyujtani a karácsonyfa illatos gyertyáit, el lehet andalogni a glóriás angyalokon s a gyermek 1900 év múlva is lehet oly édes, hogy kiédesítse egy estére a keserű s kegyetlen világot; de befogadni őt, az más, az több, az anyyi, mint belőle élni.

A karácsonyi gyermek ugyanis azzal a nagy igénnyel lépett elénk, hogy ő életet hozott a világnak s akarja, hogy a világ belőle éljen. Nem hozott tudományt, nem adott definíciókat, nem állított föl elvont elméleteket, nem alkotott tudós szisztémákat; hanem elmondta parabolákban, hogy mi az Istenországa s hogy merre kell azt keresni; elmondta, hogy bennünk van s hogy az nem egyéb, mint megigazulás, tiszta szív, béke és öröm; elmondta, hogy az embernek élnie kell Istenből s lélekből s hogy erre az erőt ő hozta s ő adja meg mindenkinek, aki átadja magát neki; elmondta, hogy az Istenországa nem szó, nem tan, hogy azt ugyan valahogy ismerni is kell, de úgy vagyunk vele, mint az étellel; nem érti azt senki, aki nem éli; elmondta, hogy amint a bűn is nem tudás, hanem Istentől való elfordulás, vakság és békétlenség, úgy a bűntől való szabadulás is nem tudás, hanem a Meg-

váltó iránt való odaadás, Isten s a lélek öllekezése, — közös, nagy tett, melyet Isten s lélek együtt végez s melyet a lélek átél és átérez. Hozott tehát az Üdvözítő gondolatot is, de volta-képp nem a gondolat, hanem a gondolattal jelzett valóság az ő ajándéka. Hozott erőt s életet, indításokat s impulzusokat, Istenből s lélekből együtt fakadó erőket; ezeket beállította a világba s kegyelmének hívta.

Ezt az életet adja most is azoknak, kik őt befogadják s az ilyenek e szent estén azt az isteni, szabadító erőt érik át, mely leveszi a terhet lelkükről s megtöri a bűn s a kárhozat hatalmát szivükben. Rásegíti őket, hogy necsak higgyenek a békében, de tapasztalják is meg, hogy Isten jött le a földre s bevonult az ő szivükbe is s eloszlatta nagy gondjaikat s megbocsátotta bűneiket. Bűneim az én gondom; lelkem üdve az én személyes, nagy ügyem s ugyancsak az odaadás a hitem s a bizalom, a fölzsabadulás s megnyugvás is az én ügyem s az én tapasztalatom. Erről nem az az találó s igazán kifejező szó, hogy olvastam, hallottam róla, hogy emlékszem rá s így vagy úgy fogom föl; hanem erről csak egy találó szó lehet: ez az, hogy én ezt megtapasztaltam s átéltem magam. Összeköttetésem, érzelmi egységem, életközösségem van Üdvözítő Istenemmel; a én hitem nem okoskodás, hanem odaadás s mikor gyónom s aldozom: Benne nyugszom meg s Vele egyesülök. Átélem az evangéliumot; a régi evangélium ugyanis úgy hangzik: «Nagy örömet hirdetek nektek, mert ma született nektek az Üdvözítő»; az én evangéliumom pedig az, hogy én ezt nemhogy hallom, hanem átélem, hogy ahogyan régen született, úgy születik ma bennem is s általa lesz ma szabadságom, bűnbocsánatom, fényességem és vigaszom; általa lesz erőm és örömöm, lesz glóriás s énekes karácsonyom.

Ez a megtapasztalás mindig élet, tehát mindig új s úgy illik bele a világba, a fejlődő, fokozódó kulturába, mint ahogy az élet, a teljesebb, a gazdagabb, a melegebb élet illik abba bele; nem múlja divatját soha, nem lesz fölöslegesség soha. Ezt nem szorítja le a tudás, hisz a legnemesebb

s a legszükségesebb tudás is rola, a teljes életről való s hogy tehetné fölőlegessé a tudás az életet, mikor tulajdonképen föladata az, hogy szolgálja az életet. Teheti-e fölőlegessé botanika a tavasz fakadását, a szívnek megújulását s etika a lélek-bíró kikezdéseit s az erő kiindulásait? Még kevésbé pótolhatja az üdv belső megtapasztalását a tagadás s a kétely, mikor ezek nemhogy nem emelik le, hanem növelik a lélek gondját s terhet s nem nyitnak neki utat s módot a megkönnyebbülésre. Különben a tagadás és kétely is két intellektualista éhenkórasz, az elvont fogalmak téli útjain; céltalanul csavarognak, disputálnak, definiálnak, de nyugtot nem találnak; a lélek nagy fényéhez, önmagunk odaadásához nem értenek; tudnak sötéten nézni, egyoldaluan látni, de élni nem tudnak; a lélekben megnyilatkozó isteni életig el nem érnek.

A modern léleknek ezt a rossz s szerencsétlen beigazodását siratom én s pszichológiai merényletnek mondom önmagunk ellen, hogy csak látni, nézni, tudni, emlékezni, reflektálni, fogalmakat összeadni és kivonni, nagyobb fogalmi fiókokba kisebb fiókokat s skatulyákat elhelyezni s elrendezni akarunk elfelejtjük, hogy a lélek a tettek ősi erőtenyezője s hogy annak igényei vannak a nagy, lelki tettekre, az ónodaadásra, önelszanasra, az érzések s indulatok mélységének kitöltésére Istennel való egyesülésben, tisztulásban, megnyugvásban s hogy a lélek e mélysegeinek dagálya a tulajdonképeni meleg, erős, telt élet, hogy ez ezerszer inkább élet, mint tudni konstataálni, reflektálni, emlékezni, statisztikákban fogalmakat és számokat elraktározni. S amilyen pszichológiai merénylet ez a túlzó intellektualista irányzat s képtelenségre s öngyilkosságra vezet, ép oly pszichológiai botrány is, ha ezt tudományának s igazságnak mondják. Furcsa igazság, melytől az ember elfelejt lenni, furcsa tudomány, melytől elfelejt élni; erőt, boldogságot, békét s örömet kellene átélnie s ahelyett ő hideg tükrözésekkel s elvont fogalmakkal bibelődik.

Íde vezetett a túlzó intellektualizmus s kivételesen minket a természetes érzésből annyira, hogy fölszabadítónkat ünnepeltük benne, akinek útját követtük s diadalokunkat állítottunk neki. Követtük útjait nem kövekkkel, hanem megkövült szívekkel, megmerevült lelkekkel s diadalokunkat állítottunk neki saját erősségünk, méltóságunk egbemerő szirtjeinek romjaiból. A hegyeket lehordtuk, a szirteteket összetörtük; lapos már minden, de a diadal is csak ásitózás és unalom.

Ebből az unalomból még egyhamar nincs menekvés; a tudás igézete, mely a lelkeket elkápráztatta s az életet, az istenit, az erőt, a megnyugvást és békét s magát az eszményt megtapasztaló életet háttérbe szorította, még erős s az emberek még nem ébredtek öntudatára annak, hogy azok tudománytól saját természetüket félreismerték. Hisz tudnak, tudnak sokat, hát mit akarjanak még? Tudnak filozófiákat és sziszte-

mákat, tudnak soká tagadást és allitást; járnak a gondolatok mumiáinak fényes muzeumait, át-nézetük van az értelmi divatokon, úgy nézik a fejeket, mint a női kalapokat; csak... életük nincs; nincs, ami a létbe biztosságot s egyensúlyt s ezáltal tartalmat s erőt öntene; nincs, amiótól bizalom ébredne s erősödne az élet szeretete.

A bethlehemi gyermek tehát eljött, hogy életünk legyen s annak van igazi karacsnya, aki Istenből újjászületik s krisztusi életet él lélekben s igazságban.

A népiskolai énekköztetés új tanterve.

A nagyméltóságú püspöki kar utasította az Országos Katholikus Tanügyi Tanácsot, hogy a katolikus elemi népiskolák számára új énekköztétési tantervet készítsen. A Tanács ez ügy előadójaul Beraner Ferenc kalocsai tanítóképző tanárt kérte fel, aki a következő javaslatot terjesztette be tárgyalás alá:

Tanterv. Éneklés.

A népiskolai énekköztetés közelebbi célja, a zenei érzék fölébresztése és ápolása, a kedély művelése és az izlés nemesítése, a vallásos és hazafias érzület fejlesztése és megerősítése; tavolabbi célja az egyházzenei, ifjúsági és egyéb egyesületekben alakítandó dalárdákban való tudatos közreműködést előkészíteni és biztosítani. A cél elérésére az abszolút (c, d, e, f stb.) és relatív (dó, ré, mi, fa stb.) rendszer együttes alkalmazása kiválóan alkalmas.

Egyházi ének.

Már az I. és II. osztályban is tanítandó néhány, a gyermek hangterjedelmének megfelelő egyházi ének (6—8 hangnyi terjedelemben.) A rendszeres egyházi ének tanítása a III. osztályban kezdődik. Hogy a gyermekek a templomban valamennyien énekelhessenek, az énekek nem osztályonként, hanem három csoportra, három évre osztva tanítandók, oly formán, hogy minden osztály az első évben az első csoporthoz tartozó éneket tanulja. A második évben (IV. osztály) a második, a harmadik évben (V. osztály) a harmadik csoport énekei képezik a tananyagot. (Az osztályismétlőkre való tekintettel kell három csoportra osztani az anyagot, hogy azok is az összes egyházi énekek ismeretével hagyják el az iskolát.) Ilyen beosztás mellett három év alatt az összes egyházi énekek betanításán felül elérjük azt a célt is, hogy az őszi és a tavaszi hónapokban és a vasár- és ünnepnaponként az összes gyermekek énekelhetnek és a szentmisén való tevéleges részvételük sokkal erősebb benyomásokat kelt lelkükben, mint hallgatóságos jelenlétük.

Az egyházi népének fejlesztése és anyaszentegyházunk egységességének kidomborítása céljából Kersch Ferenc és Mihály által kiadott „Sursum corda” című, 184 éneket magában foglaló gyűjtemény kiválóan alkalmas. Az iskolás gyermekek számára kiadott hangjegyes kiadás az énekek betanítását lényegesen megkönnyíti. Többtanítás iskolában a taneredmény érdekében kívánatos, hogy az énekköztetés egy tanító kezében legyen. A jobbhangú gyermekekből külön templomi ének-

kar szervezendő, mely legalább a nagyobb ünnepeken a hagyományos chorális és figurális ének bevezetésével az egyház által előírt szabályok és rendeletek megtartásához, az úttörő munkát végezné és biztosítaná és egyúttal magját képezné a plébániánkint szervezendő énekkaroknak.

I. osztály. Hetenkint 1 óra (két félóránban.)

A lakóhelyi ismeretekhez simuló gyermekdalok, ritmikus mondókák játékdalok, egyházi énekek. A dalok zenei anyagából merített és a hallás gyakorlására, az ütemérzék fejlesztésére és a hang képzésére szolgáló technikai énekgyakorlatok. Úgy az énekek és daloknak, valamint az ezekkel rokon énekgyakorlatoknak zenei tárgyköre: 1—6 hangnyi terjedelemben. Hangtalálási gyakorlatok az abszolút és relatív rendszer szerint.

II. osztály. Hetenkint 1 óra (két félóránban.)

Az I. osztály anyagának fejlesztése és bővítése 8 hangnyi terjedelemben. A technikai énekgyakorlatok a következő osztályban fellépő rendszeres hangjegytanítás előkészítésére szolgáljanak.

III. osztály. Hetenkint 2 óra.

Dalok és énekek hallás után és hangjegyek szerint. Népdalok, hazafias és egyházi énekek. A technikai énekgyakorlatok, mindenkor a tanítandó dalok és énekek előkészítésére szolgálnak. A hangtalálási gyakorlatok előéneklés, előmondás, az ujjak, hangjegytáblák és a vonalrendszer szerint. Tárgykör: a kemény hangnem lépcsőnevek s ezek jelzése, mindkét rendszer szerinti; egyszerűbb méretviszonyok; az ütem (ütmezés); a hangárnyalás, hangjegyírás.

IV. osztály. Hetenkint 2 óra.

Dalok, egyházi és hazafias énekek hangjegyek szerint. Énektechnikai és hangtalálási gyakorlatok, mint a III. osztályban. Tárgykör: a kemény hangnem kiszélesítése az alaphangtól lefelé és fölfelé eső hangokkal; méretjelzés; a hang fokozatos erősítése és halkítása s ezek jelzése; hangjegyírás.

V. osztály. Hetenkint 2 óra.

Dalok és énekek hangjegyek szerint. Népdalok, egyházi és hazafias énekek, könnyebb műdalok (történeti énekek a történeti oktatással kapcsolatban). Tantum ergo, Genitori latin szöveggel. Énektechnikai és hangtalálási gyakorlatok (lásd III. oszt.) Tárgykör: a leggyakrabban előforduló lépcsőmódosítások; a lágy hangnem (alakító jegyek); a magyar ritmus változatosabb képletei; könnyebb ütemfajok; a hangerő finomabb árnyalatai és jelzésük; hangjegyírás. Kétszólamú énekek.

VI. osztály. Hetenkint 2 óra.

Dalok és énekek hangjegyek szerint. Te Deum latin szöveggel. Énektechnikai és hangtalálási gyakorlatok (lásd III. oszt.) Tárgykör: a lépcsőképzes módja és a lépcsők jelzése (előjegyzés vagy az alaphang áthelyezése); a ritmikai képletek s a hangárnyalás folytatólagos gyakorlása és alkalmazása; a tempó jelzés; hangjegyírás. Kétszólamú énekek. A tanult anyag rendezése.

Az osztatlan iskola tanterve. I—II. osztály. Hetenkint egytanítós iskolában $\frac{1}{2}$, kéttanítós iskolában 1 óra.

A lakóhelyi ismeretekhez simuló gyermekdalok, ritmikus mondókák, játékdalok, egyházi énekek. A dalok zenei anyagából merített és a hallás gyakorlására az ütemérzék fejlesztésére és a hangképzésére szolgáló technikai énekgyakorlatok, tekintettel a következő osztályban fellépő rendszeres hangjegytanításra. Tárgykör: 6—8 hangnyi terje-

delem. Hangtalálási gyakorlatok az abszolút és relatív rendszer szerint.

III—IV. osztály. Hetenkint egytanítós iskolában $\frac{1}{2}$, kéttanítós iskolában 1 óra.

Az egyházi énekek csoportosítása és betanítása ugyanazon beosztással történik, mint az osztott iskolában.

A dalok és énekek, népdalok és hazafias énekek hangjegyek szerint tanítandók itt is, de sokkal kisebb összevontabb terjedelemben és számban. A technikai énekgyakorlatok mindenkor a betanítandó dalok és énekek előkészítésére szolgálnak. Tárgykör: A tananyag gerincét a III. osztály tananyaga képezi, melyhez a felsőbb osztályok új anyaga csatlakozik. Miután a III. osztály tananyaga így négy ízben kerül feldolgozásra, a felsőbb osztálybeliek egyrészt nagy segítségre vannak a betanításnál, másrészt az alapismeretek annyira sajátjukká válnak, hogy azok bővítése különösebb nehézséget nem fog ütközni. Ha egy évre 26 tanítási egységet veszünk, az elosztás a négy osztály között a következő lehet: 16 egység jut a III. osztály, 4 a IV. osztály, 4 az V. osztály és 2 a VI. osztály tananyagára. Hogy minden órában nemcsak a III. osztály tananyaga szerepeljen, a fenti arányban a IV—VI. osztály valamelyikének új anyaga és énekóra utolsó harmadában közlendő. Ilyen beosztás mellett a felsőbb osztályok egyike minden órában új ismeretekhez jut, vagy annak átismétlésével abban megerősödik.

Szociális nevelés-oktatásunk érdekében.

Irta: *Dr. Kerékgyártó Elek.*

IV.

A köztársasági szellem körüli ugyanis szervezett élet sürögölődik.

Elsősorban van egy *főgondnoka*. Ez a körülmények szerint lehet a patrónus vagy patróna, a lelkész úr, az iskolaszék, vagy a hölgy-bizottság valamelyik tagja. *Társgondnoka* az illető igazgató vagy tanító úr, vagy a felesége.

Van továbbá egy *köztársasági-szervező* (nevezhetnök elüljárónak is), akire, megfelelő tájékoztatás után, rábizzuk a kis társadalom vagyionát. Ő osztja ki napról-napra a használatra kért tárgyakat és eszközöket s használat után szintén ő szedi össze és teszi helyre anélkül, hogy erre nézve felhatalmazást várna. Ha azonban a gyakorta kérelmező gondatlanság vagy hanyagság miatt ismételt kérését, azt a bizottságnak bejelenti. Ugyancsak ő veszi át az iskolában, udvaron, utcán talált tárgyakat, melyeket ismétlődés esetén szintén a bizottság ítélete szerint fog ingyen vagy 1—2 fillér válságdíjért visszaadni.

Nagyon megfontolandó, melyik tanuló legyen a *pénztáros*, aki természetesen — mindig a tanító vagy osztályfő atyai felügyelete alatt áll, valamint a mellette szervezett *ellenőr* is.

A nevezettekkel együttműködik egy, pl. héttagú *felügyelő-bizottság*. Ezek az osztály vezető elemei. Mindezekkel együtt családias beszélgetés között állapítja meg az illető igazgató, tanító vagy osztályfő, esetleg egyiknek vagy másiknak felesége, mint társgondnok, hogy esetről-esetre: kit-kit mivel, hogyan *támogassanak*, *jutalmazzanak* vagy *büntessenek*?

Támogat a köztársasági-szervező olykor taneszközzel, ruhaneművel, olykor pénzzel.

Jutalmaz olyan művészileg készített (esetleg a Könyves Kálmán-cégtől vásárolt) kemény papírlappal, melynek egyik oldala a jutalmazott nevét, érdemét stb., stb. tartalmazza, másik oldala pedig valamely nagyértékű képet kicsinyítetten ábrázol.

Ilyen jutalomképekül nagyon alkalmasak pl.: a Homfogalás, Áldozat Hadúrnak, Árpád és a vezérek, Matyás király Bécs előtt, Zrínyi Miklós kirohánása Szigetvárból, Egri nők, Dugonics önfeláldozása, Zrínyi Ilona, II. Rákóczi Ferenc fogadtatása Ónodon, II. Rákóczi Ferenc elfogatása, az 1848-iki Esküszünk, Bem és Petőfi a nagyszabeni ütközetben, Az aradi vértanúk stb. Ábrázolhatnak azonban ezek a jutalmi képek megyei, sőt község- vagy egyházbeli nevezetességeket, főképpen iskolai ösztöndíjakat, alapítványokat tett, halhatatlan érdemű jelesek is.

Büntet ellenben ez az iskolai élet, mindig a bizottság ítélete szerint: 2, 3, 4 fillérig emelkedhető lefizetéssel, mindannyiszor az iskolai takarékpénztár javára.

Hogy anyagi támogatásban kit és miként lehetőséges és érdemes részesíteni, azt esetről-esetre a körülmények határozzák meg.

Könnyebben körülírható a jutalmazás esetei. Kétségkívül érdemes a megjutalmazásra minden jómagaviseletű, szorgalmas és kiváló előmenetelű tanuló. Azonban egyes jó szoktatásbeli és nevelésügyi eredményeket is érdemes megjutalmazni. Példának hozom fel a tisztaság-, rend-, és munkaszeretetet, a takarékoságot, gyöngédséget a kisebbek, előzékenységet az idősek iránt. Ide sorozom a mindig tanúsított illedelmességet, sőt az áldozatkészséget is. Részesíthetjük jutalmul ily emléktárgyakban azokat is, akik az iskola udvarán, az utcán, a közlekedés eszközein nyugodtak és megbízhatók. Valamint mindazokat, akik a madarak védelmezésében s a fák gondozásában állandóan érdemeiket szereznek. Végül megjutalmazhatunk minden oly eljárást, mellyel állandó érdeklődést fejleszthetünk a *szociális* eljárás iránt. Például: tanítgat valakit nyelvünkre, vagy analfabétát — ingyen.

Tanítóinknak kiváló egyénisége, jó szelleme, a szeretet, mely növendékeiket s ezek útján a családokat hozzájuk fűzi, a szó, a tekintet mind-mind igen nagy hatalmak azoknak a birtokában, akik azokkal élni tudnak. S amidőn ezen az iskolai kis körön belül megismerik a növendékek azokat a viszonyokat, valamint köteleességeket, melyeket akkor is éppen úgy figyelembe kell venniök és teljesíteniök, amidőn felnőnek: közöttük a kifejlesztett közös gondolkodás és becsületérzés oly *közszellemet* teremt, melynél fogva az a *bizottság állandó felügyelet gyakorlására is teljesen alkalmas*.

Ennek a bizonyosságnak alapján s az esetről-esetre okszerűen fejlesztett lelkiéletben bizva, eme jól megválasztott s mindig éber figyelemmel kísért bizottság tagjait tehát *állandó felügyelettel is megbízuk*. Nem besugókat nevelünk belőlük és tartunk bennük, hanem példaképeit a szociális érzelmű, gondolkodású, cselekvő és eljárású egyéniségeknek. A jól fegyelmezett, jól szoktatott, jól alakított, jól nevelt és oktatott egyének képviselői legyenek ők. Mint ilyenek, ők valamennyi növendéket óvó, intő, felügyeleti figyelemmel kísérnek. Nem csinálnak abból titkot, sőt oktató és meggyőző szavaival az illető tanító úr mindenkit megismertet az ő feladatukkal. Bemutatja őket, mint oly *megbízottjait az illető iskolának*, akik kivétel nélkül mindnyájukért

felelősek; ugyanazért a *jelentéstevés* is nemcsak joguk, de kötelességük.

Ennek az eljárásnak valódi értékét egyik budapesti jelentékeny gyárunknak a tulajdonosa, Tihanyi Nándor elektro-technikus tudná közvetlen tapasztalatból bebizonyítani. Ő ugyanis, mint tanonc, egyik esti iparostanonctanfolyamon annak a második osztálynak volt növendéke, melyet budapesti elemi iskolai tanító koromban az ő egyik tanítójuk döntő bizonyítékul idézett azon érve támogatására, hogy iparostanulókat kiméretlen botbüntetés és rendőrök alkalmazása nélkül fegyelmezni lehetetlen.

A Népnevelők egyesületének eme gyűlésén én ellenkező véleményt hangsúlyoztam, melynek az lett a következménye, hogy Békey Imre elnök, mint fővárosi oktatásügyi tanácsnok, a szóban levő osztályt jövőre, mint leendő harmadik osztálybelieket, kísérletül nekem ajánlotta fel.

Hogy a kísérlet miként ütött ki, erre nézve már fentebb Tihanyi urat idéztem, aki bizonyára jól emlékszik, mily példás magaviseletű és szorgalmu ifjú sereggé fejlődött ez a harmadik osztály. Emellett oly nemes versenyvágy ébredt lelkükben, hogy nagyobb részük külföldre is ellátogatott s Tihanyi. Volt tanítványomról olvastam, melyszerint Londonban az ő szakegyesületük őt pályadíjjal tüntette ki...

Erdőbényei volt tanítványaim pedig a kertészeti teendőkhöz gyakorolták a szociális élet jótékonyosságát. Elvünk volt, hogy *aki mindent jutalomért, pénzért cselekszik, az a legértéktelebb ember*. Mentek tehát a fiúk hernyózni, a leányok gyomlálni, veteményezni, együtt gyümölcsöt szedni, csomagolni s bizonyára sűrű kísérli őket azoknak a kedves örömeinek az emléke, melyekben az egyes tulajdonosok az egyes csapatokat részesítették.

A bizottsági tagok mindenben testvéries magatartást tanúsítottak. S ha volt eset rá, hogy egyik-másik nem jól ítélte meg társa viselkedését, az mindannyiszor kedvező alkalmul szolgált a jó és nem jó, az illő és nem illő, a tisztességes és tisztességtelen cselekedetek szemléltetésére. Egyszersmind megédzésére mindazon tulajdonságoknak, melyekkel a leendő embert, polgárt, munkást el kell látnunk, elő kell készítenünk. Nem a gyermekkor kelleméitől törekszünk megfosztani növendékeinket, hanem azt az erkölcsi alapot óhajtjuk tervszerűleg lerakni, melyre a közfoglalom is csak becsést építhet.

Ily módon összefűzhetjük az iskolát egyrészt a családokkal, másrészt a gyakorlati élettel. Egyszersmind a szociális nevelés elméletét a megvalósítás mezejé felé tereljük.

Jeleznem is fölösleges volna, hogy eme bizottsági tagokra egyes csoportokat is bízhatunk. Azoknak tagjaira aztán ők úgy az iskolában, mint az utcán vagy bárhol is minden tekintetben testvéries felügyeletet gyakorolnak. Ez által alig észrevehető módon be fog oltódni az ifjúság érzékébe, hogy ő voltaképpen sohasem áll felügyelet nélkül s hogy korlátozás nélkül sehol sem élhet. Később pedig érezni fogja, amint lassacskán a látható örök *látakatlanokká* válnak.

Hogy pedig még azt az érzést is idejekorán kifejleszthessük, miszerint másokért is kell élnünk, fáradozunk: az illető osztályok növendékei minden hó elsején két fillért adóznak a *közvagyonn* feliratú szekrény iskolai pénztárába. Hogy ezt a két fillért is ne engedje-e el egyeseknek gyakor vagy máskor a bizottság, az a tapintatos vezetés dolga.

Az kétségtelen, hogy az így létesült közvagyonn

állandóan biztos anyagul szolgál a jótettek be-
gyakorlására, azaz: az idealizmus meggyökerez-
tetéséhez. Sőt állíthatom azt is, hogy ennek a szo-
ciális nevelés-oktatásnak átalakító hatását még
ennagunkon is meglepetéssel fogjuk tapasztalni.
Öntegyelmező erőket éppúgy megedzi, mint ki-
fejleszti gazdálkodó és minden eshetőséget számba-
vevő képességeinket. Ösztön és tapasztalat örven-
detesen egybeolvadnak. Amint igaz az, hogy tanítva
tanulunk, azonképpen ennagunk is *példászerű szo-
ciálístákká fejlődünk*.

S ha nemzetünk ifjú nemzedékeit ily igazi szociális-
táknak nevelik és — mint felnőtteket — vezetik föl a
szociális élet egészséges légkörű, áldásban, jellemben
és önzetlen fáradozásban gazdag magaslataira: az
esetben talán-talán visszatérhet ajkainkra gróf
Széchenyi István ama jóslata: «Magyarország nem
volt, hanem lesz»; valamint az a hit, remény és szer-
etet is életre kelhet közöttünk, melyet abban az
időben ez a gyújtó kifejezés gerjesztett.

A tanító a felnőttek között.

Irta: Szemző Antal.

Néhány gondolatom van, melyeket szeretnék
kedves tanítótársaimmal közölni.

Községünkben vasárnap vagy más alkalmas
napon esténként összejön a nép hívó szavunkra,
hogy meghallgassa azon népies ismeretterjesztő
előadásokat, melyeket számukra rendezünk.

Ez egyszerűen tény, melyen nem sok eldicsekedni
való van, mert másutt is csak így van s engem
mégis arra ösztönöz, hogy ezt kikiáltsam, hogy tudó-
mására adjam mindenkinek.

Legutóbbi összejövetelünkön, mely a negyedik volt
az idén, mintegy 300 felnőtt hallgató vett részt.
Olyan eredmény ez, minőre nem mertünk számítani
akkor, amikor az első alkalommal 25—30 hallga-
tónk volt.

Pedig nem ajándékokkal (hol is vennék?), sem
pedig ígéretekkel (ezt ugyan megtehettük volna)
nem csalogattuk őket. Ügynökeink voltak azok,
akik az első alkalomkor részt vettek. Már a második
előadáson 100 hallgatónk volt s ma, hála Istennek,
alig fértünk el a legnagyobb tantermben. Ha ily
arányban növekedik az érdeklődők száma, rövid
idő múlva kiűtjük a falakat, hogy a kívül maradtak
is hallgathassanak bennünket.

Szeret a mi népünk tanulni, csak alkalmat kell
erre neki nyújtani.

Megható az a csend öreg hallgatóinknál, amellyel
végighallgatják beszédeinket. Egy elfojtott köhögés
sem zavar bennünket s jól esik látni, amint helyes-
lőleg bólongatnak fejükkel az őszhajú nénikék és
bácsik, mutatva ezáltal és kifejezve azt, hogy értjük
uram, tanító uram, hogy mi okozza a földrengést,
a tűzhányó hegy működését, fonséges és megrázó,
sokszor a mindent elpusztító hatásáról hallottakat
sem feledjük el.

Együtt utaznak velünk gondolatban messze-
messze idegen országba, idegen világrészbe s mikor
a legvadabb, legelhagyottabb vidéken utazunk,
milyen közvetlenül megértik az édes hazának
semmivel sem pótolható, éltet adó melegét, vará-
zsát, ha ilyenkor felhívjuk erre figyelmüket.

Rendkívül kedves nekünk, ha egy-egy fizikai,
vagy kémiai kísérletet bemutatunk. Milyen szinesség

válík előadásunk akkor, amikor például bemutatjuk
az égést oxigénben. Égetünk ként, szenet, vasat.

Tanulunk történelmet is. A legöregebb hallga-
tónk hangosan felsírt, mikor az 1848-iki szabadság-
hareról beszéltünk. Ott volt, részt vett benne, leg-
jobbán át tálta érezni.

Igaz, hogy nekünk tanítóknak is kell tanulnunk,
készülnünk az előadásra, de fölváltva kibírjuk.

Dolgozunk. — Dolgozunk az iskolában a gyer-
mekekkel, dolgozunk az iskolán kívül a felnőttekkel
együtt s ezt így csinálják már hazánkban hála
Istennek nagyon sok helyen.

Dolgoznak a tanítók s nem lázognak és iazítá-
nak, amint azt sokan hiszik és állítják s ha előadás
után hozzá fognak szerény vacsorájukhoz (mert
bizony ez megmaradt szerénynek az ebéddel együtt)
a hasznos munka tudata fűszerezi azt meg, s ez tartja
vissza attól, hogy ne könnyeivel sózza száraz kenyé-
rét a szegény néptanító.

Kedves Kartársaim!

Tegyétek ti is ezt mindnyájan, tanítsatok a népet;
ha már nekünk tanítóknak nem mérnek bővebben,
mérjünk mi oly bőven, amint csak tőlünk tellik.
A jutalmát bizonyosan elnyerjük ott, ahol nem nézik
le a tanítót s a munkáját nem becsülik le, ahol
egyenlően mérnek az egyenlőknek.

SZEMLE.

A közegészségügy az amerikai iskolákban. Dr.
Borchardt angol tanár hosszabb tanulmányutat tett
Amerikában (mindig az Egyesült-Államokat értjük
ezen kifejezéssel), hogy az iskolák közegészségügyét
tanulmányozza.

Az amerikai népiskolákat még alig ismerik ala-
posan Európában. Amerikában az iskola nemcsak
tanít, többet tesz: az életre nevel. A különböző
nemzetekből összeverődött gyermekereget ameri-
kaizálja. Azaz szívükbe cseppegetti az amerikai
szellem szabad, felemelő erejét, hogy majdan az
amerikai nemzet hasznos polgárai legyenek. Az ame-
rikai iskola felé a közérdeklődés sokkal jobban
fordul, mint bárhol Európában. A patriotizmus nem
agyonkoptatott szófások örökös nyaggatásából áll,
hanem az öntudat, a polgár eszméjének felkeltéséből.

Az amerikai iskola nemcsak a szellemiek terén
vezet. Szervezete, egész berendezése merőben külön-
böző az európai iskolákétól. Fontos súlyt helyez-
nek a közegészség követelményeire. Az iskolák
épületei rendszeresen tágas, szellős, csarnokos épület,
amely H betű alakjában van felépítve. A tanulók
kabátjai és sapkái nem a teremben lógnak, hanem
külön ruhatár van erre a célra. A padló portalanítva
van; a szellőztetés különleges módszerekkel törté-
nik. S még arra is vigyáznak, hogy a kréta írás
alkalmából ne porozzon. Az iskolaorvos naponta
jelentést tesz a közegészségügyi hatóságnak a gyer-
mekek állapotáról s ha valamelyik megbetegedett,
rögtön kezelés alá veszik. A tuberkulózis elleni küz-
delem sehol sem olyan nagyarányú, mint az ame-
rikai iskolákban. A szabadban levő iskolákon, az
open air class-okon kívül hajóiskolák is léteznek s a
gyengetüdejű tanulók ezekre járnak iskolába.

Igazi amerikai intézkedés az is, hogy a vak gye-
rekek együtt tanulnak az egészségesekkel. Az ame-
rikai ugyanis azt tartja, hogy ezek a szegény gyere-
kek később kikerülnek az élet egészséges polgárai

köze, szükséges tehát, hogy már gyermekkorukban megszokják ezt a környezetet. S alig hinné az ember, hogy milyen jól bevált ez a rendszer. A sánták és benák már külön iskolában tanulnak, de omnibusz hozza őket lakásukról az iskolába s omnibuszon viszik is haza őket.

A koedukáció a multban Amerikában virágozott leginkább. Ma azonban híveinek száma fogy, mert a tapasztalat nem igazolta az elméletek fényes eredményeit. Az *iskolátogatás kényszerét* eredetileg örzik ellen. A tanítás ideje alatt hivatalos egyének járknak a városban s ha valamelyik iskolakötelest elesípi, igazolni kell, hogy miért mulasztja az iskolát. Ha nincs alapos oka, a szülőket büntetik meg, hogy miért nem vigyáznak jobban gyermekükre. Ha az alaptalan mulasztás többször megtörténik, a hatóság veszi partfogásába a fiút, mert világos, hogy szülei nem rendelkeznek a neveléshez szükséges erkölcsi energiával.

A porosz népiskolák fejlődése. A porosz népiskolák fejlődését legjobban az alábbi táblázatok mutatják. Az I. táblában 1: az évszámot, 2: az iskolák számát, 3: az összes tanulók számát, 4: a fiútanulók 5: a leánytanulók száma.

I.				
1.	2.	3.	4.	5.
1886	34.016	4.838.247	2.422.044	2.416.203
1891	34.742	4.916.476	2.467.558	2.448.918
1896	36.138	5.236.826	2.624.716	2.612.110
1901	36.756	5.670.870	2.839.569	2.831.301
1906	37.761	6.164.398	3.083.763	3.080.635
1911	38.684	6.572.140	3.292.877	3.279.263

A II. táblázat hasábjai a következő adatokat foglalják magukban: 1: az évszám, 2: az összes tanítók száma, 3: a tanítók, 4: a tanítónők száma.

II.			
1.	2.	3.	4.
1886	64.750	57.902	6.848
1891	71.731	63.237	8.494
1896	79.431	69.132	10.299
1901	90.208	76.342	13.866
1906	102.764	84.980	17.784
1911	116.293	91.643	24.650

A tanítónők fölénye. A kanadai *Imperial Colonist* újságolja, hogy Canadában folytonosan fogy a férfi tanítók száma. Ismeretes, hogy az amerikai népiskolában majdnem kizárólag nők tanítanak s a szakértők azt állítják, hogy a nők sokkal jobban megfelelnek hivatásuknak, mint a férfiak. Canadában főleg a nyugati vidékeken sok angol tanítónő működik a farmer iskolákban s meglegedettek helyzetükkel s ezért, valamint kiváló munkaképességük miatt rendkívül szeretik őket. Viszont a férfiak nehezen törődnek bele a farmer iskolák nyújtotta helyzetbe s ezért nem nagyon szívesen látják őket. Az említett lap tehát figyelmezteti a tanítókat, hogy ne jöjjenek Canadába.

A postaszekrény mint a kultura fokmérője. *Liebig* valamely nép kulturális nivójának fokmérőjét a nép által elfogyasztott szappan mennyiségében látta. S valljuk meg, hogy ez a különös értékelés az igazságtól nem járt messze. Egy statisztikus — természetesen *Liebig* honfitársa — mostanában szintén eredeti módon alkarja hazáját a kulturális fejlődés csúspontjául nyilvánítani. Hosszabb tanulmányt írt, amelyben azt bizonyítja, hogy az az

ország áll a kultura legmagasabb szintjén, ahol a legtöbb levélszekrény van. A levélszekrények száma pedig következőképp oszlik meg. Németország: 155.766, Egyesült-Államok: 144.640, Franciaország: 79.724, British India: 75.083, Nagy-Británia: 71.986, Japán: 67.694, Ausztria: 44.467, Olaszország: 39.767, Oroszország: 31.714, Magyarország: 11.981, Belgium: 11.143, Spanyolország: 9005, Hollandia: 6210, Portugália: 6135, Norvégia: 5271, Románia: 4797, Dél-Afrika: 4026, Bulgária: 3333, Argentina: 2600, Perzsia: 17, az abessziniai negus birodalma: 6.

Néhány adat a berlini községi népiskola tanulóiról. Rendelkezésünkre áll egy hivatalos statisztikai kimutatás, mely néhány érdekes adatot mond el a berlini községi népiskolák tanulóiról. A kimutatás az 1911/12. iskolaévre vonatkozik.

A községi iskolákba járó 224424 gyermek felekezetei szerint következőképp oszlottak meg

evangelikus...	194.662	baptista ...	132
katholikus ...	24.240	presbyterianus ...	4
izraelita...	4.016	methodista ...	13
düsszidens ...	511	ó-katholikus...	4
református...	90	adventista ...	15
ó-református ...	12	apostoli ...	113
ó-lutheranus ...	73	a szabad egyház híve	516
mennonita ...	23	keresztetlen alta-	%
		lában ...	2704

A katolikusok és a keresztetlenek száma évről-évre emelkedik.

	1900/10	1900/11	1911/12
evangelikus ...	86,3%	86,9%	86,6%
katholikus ...	10,2%	10,5%	10,8%
izraelita ...	1,8%	1,8%	1,6%
keresztetlen ...	0,8%	1,0%	1,2%

A jelentés évében a törvényszék 88 fiút és 20 leányt ítélt megdorgálásra, 16 fiú és 2 leány pedig hosszabb-rövidebb időre fogságba kerültek. A kis bűnösöket a következő vétségek miatt ítélték el:

lopás	71 fiú 18 leány
súlyosabb lopás	13 « 2 «
sikkasztás	5 « — «
csalás	6 « — «
vagyronrongálás	1 « 1 «
testi sértés	2 « — «
ipari kihágás	1 « 1 «
illetlenség	3 « — «
erköcstelenség	1 « — «

Az utóbbi évek berlini bűnügyi statisztikája azt az örvendetes esemény bizonyítja, hogy a községi iskolákba járó tanulók közül mindig kevesebbet sújt a törvény szigora.

Az elmúlt években a büntetett tanulók száma így alakul:

1898: 201.975	tanuló közül	359-t = 0,18%
1902: 213.699		322-t = 0,15%
1906: 227.730		222-t = 0,10%
1909: 227.288		180-t = 0,08%
1911: 224.424	megbüntetett	126-t = 0,05%

A tuberkulózis pusztítása a berlini tanítók közt. A Berlinben tartott XI. nemzetközi tuberkulózis konferencián *F. Lorentz* érdekes adatokat mutatott be a hallgatóságnak a berlini tanítók közt pusztító tüdővészről. Az adatok az 1897 január 1-től az 1912 december 31-éig terjedő időközre vonatkoznak.

Az esetek száma 2167, ebből halálos 247=11·39% eset volt. A tüdővészben elpusztult pedagógusok közül 4 szemináriumi tanító, 3 rektor, 7 főtanító, 227 pedig egyszerű tanító volt. 6 szolgálatot nem teljesített.

Lorentz azt mondja, hogy a tuberkulozis nem tekinthető a tanítói hivatással járó betegségnek, hanem az egészségtelen társadalmi alakulások baja, amely a különböző hivatású egyének közt egyformán pusztít. Természetes azonban, hogy a nyugodt életmód, a jólét s a gondtalanság a prophylaxis legbiztosabb fegyvere.

A gyermek-psychologia. (Bibliographia adalékok). Hogy a tanítónak és nevelőnek a gondjaira bízott gyermek lelkületét minden sajátosságával egyetemben alaposan ismernie kell: kézenfekvő dolog. Jól lehet a gyermek-psychologia szükségessége úgyszólván a modern pedagógia hitvallásának főtétele képezi, mégis sok idő mult el, amíg a gyakorlatban alkalmazni kezdték a psychologi eme ágának eredményeit. Ugyan ma mégis gyermekkorát éli ez a tudományág, de itt-ott mégis szó esik róla s elvétve némely pedagógus érdeklődik iránta — még nálunk is.

Sokáig azt hitték, hogy az általános lélektan keretében tárgyalt psychikai jelenségek leírásának felhasználása teljesen elegáns a gyermeki lélek sajátosságainak megmagyarázására. Később azonban kiderült a nagy tévedés s már a számos pedagógiai-psychologiai laboratóriumokban folytatott kísérletek és kutatások azt bizonyítják, hogy a gyermeki lélek lelki sajátosságai, jelenségei s mindennemű psychikai megnyilvánulásai merőben különböznek a régebbi lélektani irányok által megdönthetetlennek vélt leírásoktól s magyarázatoktól. Az idevágó kísérletek sohasem történnek 8—14 évnél idősebb gyermekekkel.

Nincs szándékunk ennek a tudományágnak történetét, irányait s eredményeit ismertetni, mert még több oldal hosszúságú cikk sem volna elegendő rövid jellemzésére. De azt hisszük, hogy szolgálatot teszünk azzal, ha az idevágó fontosabb külföldi irodalomra egy-két szóval felhívjuk pedagógusaink figyelmét. A kevés számú magyar munka bizonyára ismeretes az érdeklődők előtt.

A gyermek psychológiának régebbi alapvető műve *Stanley Hall*: *Adolescence*. (Newyork, Appleton E Co.) című munkája, amely tudomásom szerint nemsokára németül is meg fog jelenni. Sok érdekes problémát — főleg a jellemképzést illetőleg — tárgyal *Forbush*-nak *«The Boy Problem»* (Boston, the Regim Press) című munkája. A *Baldwin-Cattell*-féle *Psychological Review* és *Stanley Hall American Journal of Psychology* kötetekben pedig elsősorú kísérletek leírása található.

A franciákról a különféle revükben fellelhető cikkeken és az általános munkák elszórt megjegyzésein kívül *Compayré*, *L'adolescence; étude de psychologie et de pédagogie*. (Paris, 1909.) című munka érdemel felemlítést.

A gyermek psychológiának az ifjúság gondoza munka keretében való jelentőségét a *«Die Entwicklungsjahre»* nevű vállalat első füzeté (I. Eger: Die Bedeutung der Jugendpsychologie. (Leipzig, P. Eger, 1912) ismerteti. Rámutat azokra, hogy a gyermekek lelkületének nem ismerése, milyen ferde irányú s hiába való munkásságot eredményez.

Katholikus irányú *Schopen* káplánnak munkája: *«Die Psyche des Jünglings. Beiträge zu einer pädagogischen Psychologie der männlichen Jugend»* (Mainz, Lehrlingshausverlag). A munkát a szerző Foersternek ajánlotta. Első részében az elméletet adja, a másodikban az elmélet gyakorlati alkalmazását nyújtja. Ide tartoznak Foerster ismeretes munkái is, különösen a *Sexualethik* és a *Jugendlehre*.

Elsősorú forrásmunka ebből a szempontból az *«Enzyklopädisches Handbuch des Kinderschutzes und der Jugendfürsorge»*. (Leipzig, Engelmann.) Sok adatot hoz a *Zeitschrift für Kinderforschung*. Fel kell még említeni *Groos* K. egyetemi tanárnak igen elterjedt munkáját: *«Das Seelenleben des Kindes»*, melynek ép a minap jelent meg legújabb kiadása. Katholikus szempontból *Willmann* 6 elméleti cikkei és a *Phams* egyes közleményei érdemelnek említést.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Kéthónaljnyi könyv. Nem jut már hamarosan az eszembe, hogy néhai jó Vas Gerebennek melyik józú regényében olvastam azt a jelenetet, amikor a XIX. század első évtizedeinek optimista és pesszimista magyarája a magyar irodalomról beszélnek és a pesszimista ezeket mondja körülbelül:

— Barátom, ha vissza akarnánk menni az ázsiai őshazába, a magyar könyveket könnyen magunkkal vihetnők. Elférnének a hónunk alatt!

A XIX. század első évtizedeinek pesszimiztikus magyarája némiképen keserű igazságot, de mégis csak igazságot mondott. Szerencse azonban, hogy a pesszimiztákkal szemben mindig ott vannak az optimisták, akiket még az igazságok sem igen tudnak letériteni utjukról, mikor valami ideális cél felé haladnak. Ha mindig a pesszimizták igazságai érvényesülnének, nagyon sok jelentős fejlődési lépése maradt volna el az emberiségnek.

Valahogyan ez motoszkált a fejemben, amikor kézhez kaptam a Szent-István-Társulat idei karácsonyi könyvtermelését. A szolgál, aki hozta, keservesen küzdött a könyvesomóval és csak nagynehezen tudta azokat két hónalja alatt magával cipelni szerény lakásomra.

«Ime — gondoltam magamban, — mégis csak haladunk valamicskét. Ma már a XX. század második évtizedének elején csak egyetlen katolikus irodalmi intézmény két hónalja való könyvvel kedveskedik a magyar olvasóközönségnek. Bizony, már ezeket kissé bajos lenne kényelmesen visszaszállítani az ázsiai őshazába.»

Pedig hát itt is mennyien voltak a pesszimizták, akik a legcsufosabb kudarcot jóslták, mikor a Szent-István-Társulat kezdetben csak igen szerény méretekből megkezdte könyvkiadói működését. A gáncoskodók karának fele mint a görög tragédiákban vérszesen dörögte, hogy nem lesznek jó könyvek, a másik fél kar pedig még komorabban jövendölte, hogy nem lesz olvasóközönség, mert hát: «Átok van a Labdakidák házán örökre»...

Hát hiszen szó, ami szó, a pesszimiztáknak most is volt valami kevés igazuk. (A savanyúkedvű embereknek úgyis az egyetlen gyönyörűségük ebben az életben, hogy néha-néha... igazuk van!) Bizony kezdetben a Társulat szépirodalmi kiadványai nem tudtak arra a nívaura emelkedni, melyen tudományos kiadványai már akkor is voltak és a közönség is hidegen fogadta a kísérletezést. Ha a pesszimizták

igazságaira hallgattak volna azok a lelkes emberek, akik a Társulat élén ideális célok kivívására küzdöttek, abba kellett volna hagyni a kísérletezést. És a kethonaljnvi könyvet olvasgatva, forgatva, nezegetve ma már megállapíthatjuk, hogy ez a magyar katolikus irodalomnak mérhetetlen vesztesége lett volna. Hiszen talán akkor is megjelentek volna más úton-módon azok a könyvek, melyek most itt fekszenek íróasztalomon, még tán a külföldi szépirodalomnak az a pár jeles darabja is, mely közöttük van, talált volna átültetőre — valószínűleg azonban csak pár évnvi késedelemmel — de nem ilyen imponáló tömegben, nem ilyen hatásos kiállításban, nem ennyire tömegelterjesztésre szánva ami talán a legfontosabb dolog!

Mert a közönség érdeklődését mégis csak fel lehetett lassan keltetni a vállalkozás iránt, mikor látta, hogy becsületes törekvéséről, tiszta levegőjű irodalomnak nyújtásáról van szó. Évről-évre halljuk a Szent-István-Társulat közgyűlésein, melyek a magyar katolikus kultúrának diadalmas ünnepei, hatalmas számarányokban kifejezve azt a fejlődést, mely az első felénk kísérletektől a mostani karácsonyi «kethonaljnvi könyvhöz» vezetett.

Hogy az egy aposztrofált «nyajás» olvasó mit fog kiválogatni a Szent-István-Társulat idei könyvei közül, azt bizony én jó lelekkel nem tudnám megmondani. Ha rendben van az... erszénye, akkor niniesen baj; nyugodtan mondhatom neki: mindent! Nem hinnem, hogy kritikusabb természetű lenne, mint a Társulat könyvbírálobizottsága, mely az élezzemű Erdős vezérigazgató által már előzetesen ugyancsak megrostált kézirat-tömeget ugyancsak szűkszemű rostan válogatja ki és ami a kezai közül kikerül, arra oda lehet írni a kereskedelmi jelzést: I. a.

Már most miért osztályozzam én az ilyen előzetes szankcióval ellátott könyveket? Ha még görögül írnek, talán lehetne valahogyan, mert ott a «legjobb» szónak is vannak különféle árnyalatai! Magyarul ezzel nem merek megpróbálkozni.

De hát valahol csak kell kezdeni! Kezdjük hát a táplálabb cfeleleken és nézzük, mit nyújtott karácsonyra a Szent-István-Társulat a tudományos irodalom terén.

Itt van mindenekelőtt a tudományos és irodalmi osztály felolvasásainak két füzeté. Chobot Ferenc prépost-plebános a romhányi plébánia történetét írta meg, klasszikus példáját nyújtva ezzel, hogy miképen kell és lehet egy-egy jelentősebb plébánia monografiáját megírni. Ha ezt a példát sokan követnék, a magyar történelem s különösen a művelődéstörténelem végtelenül sokat nyerne. A másik kiadvány analóg tárgykörben mozog. Felsmann József adja ki kritikai megvilágítással a mányoki leveleket, melyek érdekes és tanulságos kulturképet festenek egy kis tolnamegyei község életéből a török időkben.

Átmenetet ad a következő csoporthoz Velics László jezuitársasági atya kitűnő munkájának: «Vázlatok a magyar jezsuiták multjából» második füzeté, mely szintén a karácsonyi ajándékok számát szaporítja sokaknak nagy öröme.

→ Kulturtörténeti jelentősége mellett már inkább apologetikus munka és így áttérhetünk róla az apológia szép mezejére, melyen három értékes virágot nyújt ezuttal a Szent-István-Társulat a maga «kéki» füzetével.

Az első még a történelem terén mozog. Kassa

tudós püspöke, dr. Fischer-Colbric Ágost «A kereszt esaszárja» címen állítja be Nagy Konstantin alakját, hogy úgy mondjuk, a világ erkölestörténetébe. Aki ismeri azt az irodalmi munkásságot, melyet a kassai püspök vegez, tudhatja, hogy ez a feladat kiválóan sikerült neki; a jubileumi évnek a magyar irodalomban ez a legfökeletesebb emléke.

Dr. Martin Aurél «Szent Pálja» szintén nem szorosán vett egyháztörténelmi tanulmány. Szent Pálban az egyént tudja meleg színekkel rajzolni, de úgy, hogy rajta keresztül minden nagyobb erőfeszítés nélkül, szinte tükörképszerűen látjuk az apostoli idöket, látjuk és majdnem érezzük az evangéliumi kövász munkáját a népek lelkében, amint a népek apostolatát vándorútjain kísérjük.

A történelem apologiajából a filozofia apologiajába vezet át a «kéki» könyvek harmadika, dr. Gíesswein Sándor munkája: «Világegyetem és a lélek munkája». En ezt a könyvet nagyon sok embernek úgy szeretném azzal a kéressel a kezébe adni, hogy olvassa el egyszer egyfolytában egészen — de olyankor, amikor van egy nyugodt délutánja vagy esendes estéje — s aztán tartsa mindig maga mellett kéznél. A reggeliző asztalnál, mikor a lapokon fut keresztül és olvassa a banális frázisokat a katolicizmus inferioritásáról és az íróasztalánál, mikor a monista «tudomány» címre lébe feltálat kotyvaléka fenyegeti szellemi étvágyát. Mindkét esetben egy fejezet vagy egy kis részlet nagyon hatásos orvosság.

Probatum est

És itt minden logikai kapcsolat nélkül terek át a karácsonyi könyvhalmaz egyik kis igénytelennek látszó füzetére. Ezt is olyan állandó kéznél levő olvasmány gyanánt szeretném látni katolikus hölgyeink számára. «Egy kis fehér virág tavaszának története»... ez a címe és a magyar katolikus stíliszták egyik legkiválóbbika Domonkos István nyújtja benne a gyermek Jézusról nevezett Teréz karmelitanóver kedves élettörténetét.

Nem merem jellemezni; csupa finom báj, amely szétfoszlik az elemzés alatt: olvassák kérem!

Most egy nagyon komoly könyv következik. «Sorsok» címez munkáját Pethő Sándor, akirol eddig is tudtuk, hogy kiváló essayíró, de hogy ilyen beállításokat tud adni a világtörténelem és a magyar történelem legérdekesebb és legváltozatosabb embereiröl és korairöl, ezt csak a mostani köteté árulja el. Azt mondtam róla, hogy komoly könyv, de nehogy azt higye valaki, hogy unalmasat értettem.

Dehogya is.

Nem mondom, hogy «izgató» olvasmány, hiszen ilyeneket mi nem is keresünk, de a legtöbben úgy lesznek vele, hogy nem igen tudják letenni, ha egy-egy essay olvasásába belefognak.

Komoly könyv után vig kerül a kezembe. Lan Béla (eláruljam-e, hogy az Alkotmány szellemes *lti. br.* jegyü írója rejtözködik itt még mindig álnév alatt?) «Háborgó vasuton» visz bennünket végig fél Európán, miközben a maga módján állít be nem torzítva, csak a torzságokat aláfestve és az életből kikapva «embereket és dolgokat». Nem komikusan torzító tükör az ő humora, hanem bizonyos fönséges ironia, mely azt a bizonyos önkéntelen, de annál jobbízú mosolyt váltja ki az emberből.

Ettöl a könyvtöl már csak egy lépés a szorosán vett szépirodalmi termékekhez. Nem mintha az ő könyve nem lenne szépen írva, de még mindig a való élet talaján mozog, míg most «A fehér turul» szár-

nyain *Kertész* Kálmán átröpít bennünket a képzelet világába. Az első magyar aeroplan-regény olyan írótól, mint *Kertész* Kálmán, azt hiszem ez minden dicséretnél többet mond. Azok közé a könyvek közé tartozik, melyeket «el kell olvasni» már csak azért is, mert beszélni fognak róla. Újszerű a tárgy; belevisz a modern technika talán legsodásabb vívmányának világába, ahol a veszély mindennapi, amelynek jövője még bámulatos perspektivákat nyújt... egyszóval érdekes téma és hogy jól van feldolgozva, arról kezeskedik a szerző jó neve.

Kertész a jövőbe néz, a múltba pillant vissza a kitűnő író: *S. Bokor* Malvin. «*Vírradat*» a címe annak a történelmi regénynek, melyben a XVIII. századba vezet vissza bennünket. Történelmi regény? Nem egészen jól mondottam, mert valamiképen nem tudom beleskatulyázni abba a sémába, hogy «történelmi regény».

Korrajz? Megint nem merném ilyen kategorikusan mondani. Hanem tudok egy új meghatározást. (Legalább én azt hiszem, hogy új.) Poézis történelmi keretben. Én ilyennek látom *Bokor* Malvin új regényét és mint tiszta poézist, szép, kicizelált történelmi keretben fogják élvezni azt hiszem az olvasók is.

Az invenciózus és szorgalmas *Tarcai* György szintén a történelemben operál. «*Öt novella*» címe a kötetének, mellyel régi barátait megörvendeztette és öt nemespatinájú történelmi elbeszélést ad különböző korokból és országokból.

Csak azt sajnáltam, hogy itt a fővárosban kellett elolvasnom. Milyen jó lett volna, valami vidéki ruházban csendes téli estén, lobogó tűz mellett, szelídfényű lámpánál belemerülni a ferrarai álmokba vagy elképzelné a szienai farsang szinompóját.

Most két idegen író következik. Amerika küldötte az egyiket, ahonnan *Barklay* L. Florence diadalmos hódító útra indult azzal a munkájával, melyet *Pogány* Kázmér «*Az őszi dal*» címen fordította le nagy készséggel. A Szent-István-Társulat érdeme, hogy ezt a munkát, melynek poétikus bájait ilyen szűk keretekben igazán nem lehet méltatni, decens kiállításban teszi a magyar olvasóközönség között is hamarosan kedvelté. Méltó társa ennek a «*Hercules vendégei*», a *Williamson* testvérek munkája (kiket az Arany csend révén már mult karácsonykor megismert és megszeretett a katolikus olvasóközönség). Amabban a csendes és bensőséges poézis, ebben az érdekes eslekmény az erősvonalú jellemrajzolás, a leírások szépsége nyújt megbecsülhetetlen élvezetet az olvasónak.

A Szent-István-Társulat irodalmi pályázatának nyerteséi külön kis csoportot alkotnak a karácsonyi ajándékok között. *Törökne-Kovács* Hermin elbeszélése, «*A breznóti takács*» nyerte el az első díjat és a formás, bensőséges kis elbeszélés, azt hiszem, a kitüntetés nélkül is hamarosan megnyerte volna a közönség tetszését. A «*Bárd-leányok*» szerzője itt is meg tudta találni azokat a hangokat, melyek a közönség lelkébe beférkőznek és sok karácsonyfának egyik legkedvesebb ajándéka bizonyára ez a meleg szívvvel írt elbeszélés lesz. *Bodonyi* Nándor «*Marika szerenéséje*» című elbeszélése, a második díj nyertese méltóképen sorakozik melléje.

Nem szépirodalom, hanem népies történelmi olvasmány aharmadik pályanyertes, «*A tatárjárás*», *Ackermann* Kálmán műve, mely a népkönyvtáraknak lesz egyik dísze.

A negyedik pályanyertes munka a költészet birodalmába vezet át. «*Hunyadi János*» acélvertes,

hatalmas alakját rajzolja meg *Drávai* János költő elbeszélése. De versei nem csikorognak, mint a vérték acélja, hanem lágyan csengenek és a tiszta epika barátainak bizonyára sok gyönyörűséget fognak nyújtani.

Epikát és lírát váltogat *Kiss* Menyhért «*Az örök tűz*»-ben. A fiatal költőgenerációnak ez a tehetséges tagja újabb költeményeiben még kristályosabban és lendületesebben mutatja készségeit, meleg szívét, sok szép elgondolását, plasztikusan festő erejét.

Utolsónak egy nagy kötetet hagytam. Nem is igen mertem belekapni meg aztán a címtáblája is olyan volt, hogy azt gondoltam: ezt elteszem a végére «pour la bonne bouche». Őzv. *Báthory* Nándorné ifjúsági regénye ez, «*Tündérvilág a Városligetben*». Hogy mi van benne? Kérem, nem árulom el, csak annyit, hogy bár nem vagyok már ifjú, a tündérek nem tartoznak a szakmámba, cserkésznek már megöregedtem, de bizony én le nem tettem a nagy könyvet, míg végig nem olvastam. A szöveget, kérem. Mert mikor ezzel végeztem, akkor nekiálltam és végiglapoztam mégegyszer és a szöveg alapján alakult «megértő lélekkel» gyönyörködtem Nagy Sándorék szebbnél-szebb rajzában, mely nemcsak a katolikus, hanem az egész karácsonyi magyar könyvtermelés legértékesebb darabjává tette ezt a munkát.

Íróhoz és művészekhez itt teljes erejével járult a nyomda. Athénba baglyot hordana, aki a Szent-István-Társulat nyomdájának tökéletes technikáját dicsérni akarná. A társulat vezetősége gondoskodott arról, hogy a nyomdaiparnak minden vívmányával fel legyen szerelve az intézmény és az eredmény: az ilyen díszmunkák, mint ez, melyre büszke lehet a Társulat is, de a magyar katolikus közönség is. Az a munka, melyet a közvetlen vezetőségben *Gieswein* alelnök, *Erdősi* vezérigazgató és *Kohl* nyomdaigazgató végeznek az egész éven át, most a karácsonyi alkalomra teremtette meg legszebb virágait és a katolikus társadalomnak honorálniuk kell ezt a munkát azzal, hogy nem lesz katolikus családnak karácsonyfája, mely alatt ne lenne legalább egy-kettő a Szent-István-Társulat «kéthónaljnyi» karácsonyi könyvtermeléséből.

Früchtl Ede.

Kontor Elek dalokat gyűjt. *Kontor* Elek érektanár és zeneszerző, aki huszonöt éves munkássága alatt az egyházi zeneirodalomban is eredményeket mutatott fel, most az ország katolikus közönségét arra kéri fel, hogy támogassa dalgyűjtési munkájában. Az eddig gyűjtött Mária-dalokon kívül címére kéri beküldeni az országban elszórt ünnepi-, miseénekeket a szentekre vonatkozókat, az iskolai dalokat, gyermek-zene és énekdalokat, a világiakból pedig a mű-, tánc-, hallgató és népdalokat. Mindezeket sajto alá fogja rendezni. Nemrég újabb gyönyörű művei jelentek meg, *Rudnyánszky* Gyula megzenésített Mária-dalai, Karácsonyi pásztorjátékok, Miatyánk és Üdvözlégy, Jézus élete versekben stb., melyek mind nála kaphatók (Budapest, II., Albrecht-út 7. sz.) egyszerű megrendelésre.

Egy kis fehér virágszálnak története. Egy kedves kis karmelita apáca nevezte magát fehér virágnak s rövid életének (1873—1897) történetét maga írta meg fenti címmel és oly megható közvetlenséggel, aminő hangot csak a különösen kiválasztott lelkek tudnak találni. Franciaországban, a lissieuai zárdában élt, de halála után tisztelete kezd az egész világon széjjeláradni. Szentté avatása iránt az eljárás már

folyamatban van s különösen a francia zárda szorgalmazza, hogy szemefénye, büszkesége mielőbb a lilíomos oltárookra kerüljön. Ezt a kis füzetet is (ára 24 fillér) a francia zárda megbizásából adja ki a Szent-István-Társulat, kire a zárda a többi művek kizárólagos kiadási jogát ruházta s így tudunkkal e csupán tájékoztató kis füzetet nyomon fogja követni a szentség hírében álló kis apáca önéletrajza, mely jóformán páratlan a hitbuzgalmi irodalom hasonló termékei között. Maga e kis füzet is *Domonkos* István költői tollával már sejtetni enged, hogy az erények minő virágos kertje nyílik meg előttünk a kis Teréz élettörténetében, mely igazán oly egyszerű, mint egy kis virág, de benne van a lelkek tavaszának minden ragyogása. A kis füzet a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében rendelhető meg.

HIREK.

A katolikus tanítók ügyei a miniszter előtt. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács dr. *Glesszin* Sándor vezetése alatt, *Ember* Károly világi elnökből és *Wohlmuth* Ernő titkárból álló küldöttsége folyó hó 19-én megjelent a vallás- és közoktatásügyi miniszter előtt s előterjesztette a Katolikus Tanítók Országos Bizottsága folyó évi november hó 11-én tartott ülésén a tanítói nyugdíjtörvény revíziója tárgyában hozott határozata alapján megszerkesztett memorandumát. A miniszter előzékenyen fogadta a küldöttséget s annak előrebocsátása után, hogy maga is tisztában van azzal a visszás helyzettel, melyet az e téren immár 12 év mulasztása szült, megígérte, hogy a memorandumban foglalt észmeket tanulmányozni fogja s amennyiben az államháztartás és egyéb körülmények engedik, meg is fogja valósítani. *Ember* Károly ezután ismertette a miniszter előtt azon felekezeti jellegű *uradalmi tanítók* sanyarú helyzetét, kikről az 1913. évi XVI. t.-c. kifejezetten nem gondoskodik. A miniszter szívesen kijelentette, hogy bár e törvény előnye ő rájuk is vonatkoznak, de ez kifejezett formában nincsen biztosítva, rendeleti úton fog gondoskodni arról, hogy a törvény ez értelemben való kiterjedése kifejezetten biztosíttassék. Ezután *Ember* Károly újlag jöndulatába ajánlotta a miniszternek a Magyar Katolikus Iskolaegyesületnek a múlt év folyamán beterjesztett kérvényt, melyben a vallásalapból 40.000 korona segély kiutalását kérte a *katolikus tanítók betegségyelző alapja* céljára. A miniszter megismételte a múlt év folyamán tett ama kijelentését, hogy az eszint nagyon üdvösnek tartja s hogy a kérelmet ezideig nem teljesítette, annak kizárólag csak az volt az oka, hogy mindezideig a vallásalapban erre kellő fedezetet nem találtak s amint ez lehetséges lesz, úgy semmi akadály nem lesz a segély kiutalásának.

A tanítói állás megbecsülése. A legutóbb lezajlott törv. biz. tagválasztáson, Somogyvármegye választói öt tanítót juttattak be a megyei parlamentbe. Adják a névsort: Szabady Sándor főtanító Tótszentpál, Kovács Sándor ig. tanító Marczali, Varga István főtanító Böhöngye, Meinholdt Alajos tanító Némethad, Csuthy Lajos tanító Teleki. Feltétlen hisszük, hogy a megválasztott tanítók a vármegye székházában is tudni fogják hazafias kötelességüket.

Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács elnökségét folyó hó 7-én értesítette Csernoch János dr. herceg-

prímás öfömlőtsága, hogy a katolikus tanítók üdülőháza ügyében hozott határozatait megerősítette és a vételt tudomásul vette, egyben megengedte, hogy a vállalt módon az Iskolaegyesület alapja, valamint a katolikus tanítók árva- és menedékháza alapja a vételhez felhasználtsék. — *Glattfelder* Gyula dr. esanádi püspök vedőelnök úr öfömlőtsága szintén tudomásul vette és megerősítette a tanács határozatait az üdülőház ügyében. Az elnökség most már a házkezelés ügyrendjén dolgozik s legközelebb e lapok hasábjain köztudomásra adja azt, hogy az érdekelt katolikus tanítóság kellő időben tájékoztató nyeltesse a házba való felvetelre való jelentkezés módjairól. Az üdülőház céljaira kibocsátandó 100.000 egykoronás sorsjegy ügyét a végrehajtóbizottság intézi és úgy értesültünk, hogy a közel napokban már kaphatók lesznek a sorsjegyek.

Kántorképesítés. A nagyméltóságú püspöki kar legutóbb tartott gyűléséből felhívta az Országos Katolikus Tanügyi Tanácsot, hogy a külön kántori képesítés ügyében vizsgálati szabályzatot készítse és azt terjessze a püspöki kar elé jóváhagyás végett. Eszerint négy középiskolai előkészítéssel 18 éves ifjak kántorképesítő vizsgához jelentkezhetnek. Ha a jelentkezők azután a vizsgálatra előirt zenei ügyességet a bizottság előtt igazolják, megkapják a kántori bizonyítványt s ennek alapján önálló kántori állásokra pályázhatnak.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

D. M. A felebbezés a közigazgatási bizottsághoz intézendő. Az «Utmutató» 54 példája megadja a részletes utasítást. A 16. §. értelmében szerzett joga van arra, hogy 2200 kor. fizetés állapíttassék meg. — **B. J.** Erről nem intézkedik rendelet. A helyi hatóság ad egynapi szabadságot az illetőnek. — **H. B. 1.** Az említett tiszteletdíj a fizetés jellegével bir s így a nyugdíjba beszámítandó. 2. Ezen a címen kérje ismételtén annak beszámítását a miniszteriumtól. De a közigazgatási bíróságól is kérhet döntést ügyében, amely jogos. — **Stola.** 1. A stola az egyházhatósági rendelkezések alapítják meg. Szerezzen be egy ily rendeletet. 2. Más közs. kántora csak mint vend. szerepelhet, és ez esetben a stola a helybeli kántort megilleti. — **T. B. J.** Kéren intézkedést a közigazgatási bizottságtól az egyházi iskolai hatóság útján. — **I. B.** A nyugdíjalap részére eszközölt kivetés csak arra az összegre vonatkozhatik, amit mint új fizetést az ön részére kiutaltak. A korábbi összegek után már megfizette az 50%-ot. Ezt igazolja egy, a kivetés ellen a miniszteriumhoz beadott felebbezésben. A helyesbítést meg kell kapnia. — **B. S.** Kéren az egyházi tanfelügyelőségtől utasítást eljárásához. Az említett rendeletre hivatkozzék. — **D. L.** Az iskolaszéki elnök helyesen értelmezi a rendeletet. — **F. J. L.** Hogy tanácsos-e az illető intézménybe belépni, arra csak akkor adhatunk felelősséggel választ, ha magát az intézményt tüzetesen megismerjük. Erre idő kell, ezért késik a válasz. — **T. A.** A végbizonyítványt csak a törvény rendelkezéseinek megfelelő módon lehet kiadni. Aláírja az igazgató és az illető osztálytanítója. Ez felel meg az iskola viszonyainak. — **D. F. 1.** A személyi pótlék ügyét csak 1914. év első felében intézik, most még a kiutalásokat intézik. 2. Mindenesetre jó lesz, ha pótlásul a bizonyítványt hivatalos úton beterjeszteti, a felterjesztés számát a hivatkozzanak. Tájékoztodom. — **Vidéki.** Igen, kívánhatja, a törvényes rendelkezéseknek megfelelő intézkedést. **R. E.** Most beosztják a III. fokozat oszt. 2 fok. 1600 korona fizetésre; jövő évben hivatalból előlé az 1 fokba 1800 kor. fizetésre. — **B. A.** Megírtuk. — **M. F.** A nem kath. szülők gyermeke is felveendő. A szülő a törvény értelmében, míg gyermeke iskolába jár, ugyanazt a hitközségi iskolai terheket viseli, mint a kath. szülők; nem róható meg többel.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata kötelezőnek nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL :
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE :
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltenek, melyeknek díja előre lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Kisléárd-ra (Pozsony vm.) a róm. kath. népiskolához tótul is tudó osztály-tanító, vagy tanítónőre pályázatot hirdetünk. Fizetése helyi forrásokból és államsegélyből a törvényes 200 kor., alapfizetés és természetben lakás, esetleg lakbérpótlék. Férfinal előny kántoriakban jártasság és segédkezés, felszerelt kérvényeket 1914. január 2-ig bezárólag fogad el Szücsy Géza pléb. iskolaszéki elnök. 1931 1—1

Egri érseki megye.

Azonnali belépésre segédet keresek. Fizetése egyelőre havi 30 kor. s ágyneműn, mosáson és világitáson kívül teljes ellátás. Zongora-és harmóniumhasználat. Önképzésre jó alkalom mellékes jövedelem is szereshető. Vasút, pósta helyben. Poroszló, (Heves m.) Jósvali Gábor kántortanító. 1917 2—2

Győri püspök megye.

Bánhidán (vasútállomás a fővonal mentén) róm. kath. férfi osztálytanítói állásra dec. 30-ig pályázat hirdetetik a mely napon a választás is délelőtt 10 óraker megjeltenek. Javadalma a községtől 400 korona, 240 korona lakbér és 20 korona kertiletmény, államsegély 800 korona. Kántorságban a kellő jártasság megkívánatik. Kötelessége a díjlevél szerint. Iskolaszék. 1905 2—2

A pusztasomorjai róm. kath. iskolaszék ujonnan szervezett III. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: a politikai községtől évi 100 kor., fizetés, a többi államsegély, 240 kor. lakbér és 20 kor., kertiletmény. Kötelessége: két osztály önálló vezetése és a kántori teendőkben helyettesítés. Pályázati határidő 1914. jan. 15. Az állás feb. 1-én elfoglalandó. Kérvények az iskolaszéki elnökhöz Mosonszentjárosra intézendők. 1936 1—1

Kalocsai érseki megye.

A csantavéri róm. kath. iskolaszék a lemondással megüresedett hetedik tanítói állásra, netáni előléptetések esetén az így megüresendő állásokra pályázatot hirdet. Javadalma: a községi pénztárból és államsegélyből az 1913. évi XVI. t.-cikkben megállapított korszerinti készpénzfizetés és 320 kor. lakás- és kertiletmény a községi pénztárból. Kötelessége a kijelölendő osztályt vezetni, az általános ismétlőiskolában díjtalanul tanítani és szükség esetén a kántort helyettesíteni. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő 1914. jan. 2. Pályázati kérvények szabályszerűen felszerelve a róm. kath. iskolaszék címére küldendők Csantavérre (Bácsbodrog m.). 1930 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A Karczag melletti bucsatelepi róm. kath. iskolához a folyó tanévre helyettes kántortanító keresetik. törvényszerű helyettesítési díj és stóla mellett. Szükség esetén tanítónő is alkalmaztatik. 1912 2—3

Nyitrai püspöki megye.

Nagyradnai róm. kath. iskolához helyettes kerestetik. Jelentkezni lehet Trencséntölgyesen Gábryel Sándor iskolai elnöknel. 1929 1—1

Pécsi egyházmegye.

A h'mesházai kántortanítói állásra pályázat hirdetnek. Javadalma: 3 szoba, két konyha, pince és az ösz-

szes mellékhelyiségek. 278 □öl kert. A hitközségtől terményekben és készpénzben 506 66 kor., az államtól tandíjkárpótlás 452 63 kor., a püspöki uradalomtól 24 m³ kemény hasábfia 240 kor., 1 h. 1586 □öl rét 140 kor., 4 h. 1353 □öl szántóföld 166 kor., stóla 157 kor., összesen 1662 29 kor. Kötelessége: az iskolaszék által megjelölt mindennapi és ismétlőosztályokat oktatni, az összes kántori teendőket elvégezni és a pécsegyházmegyei róm. kath. tanítóegyletbe tagul belépni. Tannyelv magyar. Templomi ének német. Illetőségi bizonyítvánnyal és felszerelt folyamodványok alulírott-körz küldendők. Választás dec. 30-án d. e. 10 óraker kántori próbával. Az állás azonnal elfoglalandó. Dr. Frey János esperes-plébános. 1934 1—1

Ladomány (Tolna m.) róm. kath. iskolaszék elhunyt kántortanítója félévi helyettesítésére 1914. jan. hó. 10-ig pályázatot hirdet. A helyettes kántortanító havi fizetése 80 kor. A német nyelv tudása a kántori teendők végzésénél szükséges. Kérvények a kaksadi plébániahivatalhoz intézendők. Róm. kath. iskolaszék. 1922 1—1

Szepesi püspöki megye.

Pályázat a kisborovei róm. kath. tanítói-tanítónői állásra törvényes fizetéssel, lakással 1914. január 15-ig. Iskolaszék Nagyborove, u. p. Hutty, Liptó m. 1933 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Az incédi (Vas m.) iskolaszék a folyó tanévre a katonai szolgálatra behívott oszt.-tanító helyettesítésére pályázatot hirdet 1914. jan. 4. Pályázhat oki. férfi és nőtanító. Fizetése havi 80 kor. Kalocsai Lajos iskolaszéki elnök, plébános. 1935 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A tótszentpáli (Somogy) róm. kath. osztálytanítói állás megüresedett. Fizetése: államsegélyből 816 korona, hitközségtől 384 korona és 56 korona, ismétlők oktatásáért. Egy szobából álló lakás a legszükségesebb butor-zattal, ültés, tisztogatás. Intelligens, szorgalmas tanító, szép mellékjövedelemre számíthat. Kötelességeit díjlevél szabályozza. Férfitanítók kérvényüket Keresztes József plébánoshoz nyujtsák be. Az állást jan 1-én kell elfoglalni. 1906 2—2

Népiskolai címtáblák

45×60 cm. nagyságban rendkívül tartós, olmozott acélbádoglemezből, fehérzománc alapfestéssel, fekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címmel ellátva darabonként 15 koronáért megrendelhetők. ■■■

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv. társaság.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. szám.

Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető. 278

STAMPAY ének- és imakönyve

(XX. kiad., 256. old.) köte 30 fill., vászonban 50 fill. Tízre egy ingyen. Kotta egyszer ingyen, köte 30 fill. bor v. bársony netto 3 K., borj bor 4 K. KÖ-ÖLKUTON, Esztergom m. A Stampay Miklós-tele KÖSLÖNTŐ-ÖNYVCSKE nem nálam kapható, hanem öcsémnél: NÓGRÁDKISZTERVÉNYEN. 12 db franko 2 K-ért. 1352-12

Mária énekeink legszebb gyöngyei, 100 szebbnél szebb ének díszes orgonakisérettel, 2 részben. Egy-egy rész 3 kor. együtt a kettő 5 kor. 48 csinos és dallamos orgonadarab 2-40 kor.

582-1

Zámbó Károly kántor, Szeged.

KARÁCSONYRA, UJÉVRE SZÉP ZENEMŰVEK.

Egyháziak:

C-, G-, D-dur dudajáték darabonként 1 korona. A-, E-dur egy-egy 75 fillér. Karácsonyi ének 1 korona. Jézus élete versekben 1 korona. Ünnepi műindulók 4 korona. Miatyánk-Üdvözlégy 2 K. hazafias Mária-dalok (3 füzet) füzetenként 3 K.

Világiak:

1751-1

Abrándok, 12 magyar dal 3 korona. Királyasszony kerti, 12 magyar dal 3 kor. Tanító-induló 1-60 kor. Népszövetségi induló 75 fill. Kapható:

Kontor Elek kollégánknál
Budapest, II. kerület, Albrecht-u. 7. szám.

Orgonahangok 910 énekkel ... 3-4 kor.
Égiorgonavirágok 554 énekkel ... 2-3 "
Gyászmise offertorium ... 50 fill.
Temetőkönyv kántor- és népnek ... 1.30 kor.

Molnár József kántor Kunszentmiklós.

(1878-8)

Legjobb iskolai daloskönyv a

Kis muzsikus

Szerkeszté:

JOSVAY GÁBOR.

100 gyönyörű magyar dal, iskolai szöveggel, két szólamra hangjegyzve, jóváhagyva az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által.

I-II. füzet ára 80-80 fillér.
A 100 dal kotta nélkül 40 fillér.

A magyar kath. tanulóifjúság és a hívek egyetemének egységes

ima- és énekkönyve a

Szelki gyöngyök

Szerkeszté: JOSVAY GÁBOR.

Tartalmazza 500 legszebb egyházi énekünket hangjegyzve s az összes szükséges imákat és ájtatosságokat. Az egri főegyházmezei hat. jóváhagyásával.

Ára erős és díszes vászonkötésben 2 korona.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulatnál (BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

MARCIUS 15.

1896-11

megünneplésére alkalmas iskolai és ifjúsági egyfelvonásos, igen könnyen s határozatosan előadható szindarabok. — 1. Március 15. 2. A szabadság ünnepe. 3. A öreg honvéd. 4. A hazatérő. 5. A honvéd. 6. Talpra magyar. Három füzet 2 K. Hat füzet 4 K. postai szállítással. (Utánvetéles küldés 50 fillérrel több.)

PÁSZTOR JÓZSEF, Budapest, I. ker. let. Fehérvári-u. 35. III. 4.

Akar Ön

kevés fáradsággal nagy haszonhoz jutni!

Semmi kockázat!
Csekély fáradság!
Száz százalékos haszon!

Ha pénzét minden kockázat nélkül meg akarja duplázni, úgy címét küldje be sürdösen egy levelezőlapon Budapest-főpostára, a 93. számú postafiókba.

Tanítóknak különösen alkalmas!
Sokat veszít, ki címét közölni elmulasztja!